

ЗВО «УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра перекладу та філології

**ПОРІВНЯЛЬНА ЛЕКСИКОЛОГІЯ
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

**03 «Гуманітарні науки»
035 «Філологія»
перший (бакалаврський)
Англійська мова (переклад)**

Вид дисципліни
Мова викладання,
навчання та оцінювання

**обов'язкова
іноземна (англійська) / українська**

**Івано-Франківськ
ЗВО «Університет Короля Данила»
2022/2023**

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри перекладу та філології
 Протокол № 1 від 01.09.2022 р.

Розробники:

Місягіна Ірина Михайлівна – кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри перекладу та філології

Бойчук Василь Миколайович – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри перекладу та філології

Контактний телефон викладача (чів)	+38(067)987-18-69
e-mail	vasyl.m.boichuk@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	Кабінет кафедри перекладу та філології. Середя 15.10 – 16.30
Посилання на сайт	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=280

**Лист оновлення та перезатвердження силабуса
 навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника силабуса НД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта освітньої програми
2022–2023	01.09.2022	1		

ВСТУП

Дисципліна «Порівняльна лексикологія» є нормативною дисципліною циклу професійної підготовки. Відповідно до навчального плану обсяг дисципліни складає 90 год. (3 кредити), викладається в 5 семестрі й завершується іспитом.

Предмет курсу – слово як одиниця лексичної системи англійської та української мов.

Викладання дисципліни здійснюється шляхом усної подачі матеріалу та PowerPoint презентацій до кожної теми на лекційних заняттях; надання письмового переліку запитань для обговорення на семінарських заняттях; надання переліку практичних завдань для практичних занять; регулярної перевірки тезаурусів студентів; допомога у виборі теми для курсової роботи з подальшою консультацією щодо її написання; консультація стосовно вибору наукової літератури та підготовки до поточного та підсумкового контролів.

Мета та цілі навчальної дисципліни:

Викладання порівняльної лексикології англійської та української мов має на меті познайомити студентів з основними положеннями про лексичну систему англійської мови порівняно з українською для формування наукового підходу до мов та їх вивчення. Фахівець англійської мови повинен не тільки вільно володіти мовленням, згідно з комунікативно-практичними завданнями навчання іноземній мові, і перекладати українською, але й глибоко та правильно з мовознавчого погляду розуміти її лексичний устрій. Під час встановлення національно маркованих елементів у мовному матеріалі, що порівнюється, зіставний аналіз допомагає вирішенню завдань сучасної лінгвістики, яка вивчає етнокультурний аспект лексичних одиниць мови.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	3	
Семестр	5	
Кількість кредитів ECTS	3	90 год.
Аудиторні навчальні заняття	лекції	16 год.
	семінари, практичні заняття	14 год.
	лабораторні	-
Самостійна робота		30 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен	30 год.

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Теорія перекладу	Порівняльна стилістика
Практика мовлення	Практика перекладу

Професійні компетентності, яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни згідно зі Стандартом вищої освіти України за спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, ступеня вищої освіти «Бакалавр», затвердженого наказом МОН України № 869 від 20.06.2019 року

Код компетенції	Назва компетентності	Результати навчання
ЗК 6.	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.
ФК 1.	Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.	ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчається, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
ФК 3.	Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються.	ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.
ФК 4.	Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.	ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
ФК 8.	Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.	ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
		ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх

для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Упродовж навчання студент повинен дотримуватися «Кодексу корпоративної етики ЗВО «Університет Короля Данила» (режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0B4NbRNvUPmyvRktPNW5aakN4cTFhS3p1aDhEZ1VoVkJUM3Aw/view>): прагнути до створення в університеті сприятливого психологічного клімату, дотримуватися загальнонавчаних етичних норм поведінки, підтримувати дух університетського співтовариства в навчальній, професійній, і громадській діяльності, що базується на принципах чесності, ввічливості, толерантності, добросовісності, відповідальності, шанобливості та справедливості.

Також здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися [Правил внутрішнього розпорядку ЗВО «Університет Короля Данила»](#), зокрема дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу, поважно ставитися один до одного, бути урівноваженими, уважними. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до графіка консультацій або за наявності можливості у викладача в будь-який час.

Вільне відвідування лекцій надається студентам, що навчаються за індивідуальним графіком.

Дистанційне навчання за потреби відбуватиметься на основі навчальної платформи Moodle, куди викладач завантажуватиме лекційні матеріали, презентації та завдання для семінарських і практичних занять.

Оскарження процедури проведення й результатів контрольних заходів відповідно до [«Положення про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти»](#) розглядає та вирішує перший проректор або проректор з навчальної роботи на підставі заяви студента або подання декана.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання знань студентів відбуватиметься відповідно до:

1. оволодіння ними основних теоретичних положень про граматичну систему англійської мови порівняно з українською (семінарські та практичні заняття, поточні та контрольні оцінювання);
2. здатності вирішувати практичні завдання з контрастивного аналізу української та англійської мов і подальшого застосування знань у майбутній професії;
3. здатності до теоретичного мислення і глобального розуміння системи мови загалом, її національно-специфічних елементів для вирішення практичних завдань сучасної лінгвістики (підготовлена презентація).

Оцінювання знань студентів здійснюється згідно з Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань і визначення рейтингу здобувачів освіти від 30.08.2022 р.

При поточному контролі оцінюються: письмові контрольні роботи, відповіді на семінарських заняттях і виконання практичних завдань; крім цього, беруться до уваги самостійна підготовка студента з певної теми та його презентація на занятті.

Оцінка **«відмінно»** за дисципліну «Порівняльна граматики» виставляється, якщо студент регулярно відвідує заняття, виявляє ґрунтовні знання предмета навчальної дисципліни, успішно оволодів науковою термінологією, робить виважені узагальнення, теоретично правильні висновки під час порівняльного аналізу англійської та української мов, демонструє належні навички прикладного застосування методів лінгвістичного аналізу, готує презентаційні матеріали для самостійної роботи, успішно виконує практичні завдання.

Оцінка **«добре»** за дисципліну «Порівняльна граматики» виставляється, якщо студент регулярно відвідує заняття, виявляє належні знання предмета навчальної дисципліни, оволодів науковою термінологією, однак допускає незначні неточності в її розумінні й трактуванні, здатний у цілому робити узагальнення й обґрунтовані висновки, порівнюючи явища граматичної системи англійської та української мов, не повною мірою демонструє навички прикладного застосування методів лінгвістичного аналізу, готує презентаційні матеріали для самостійної роботи, успішно виконує більшість практичних завдань.

Оцінка **«задовільно»** за дисципліну «Порівняльна граматики» виставляється, якщо студент відвідує заняття і вчасно відпрацьовує пропущені, виявляє посередні знання предмета навчальної дисципліни, з труднощами оволодів науковою термінологією й допускає неточності в її розумінні й трактуванні, не завжди в змозі робити узагальнення та висновки, порівнюючи явища лексичної системи англійської та української мов, допускає помилки під час прикладного застосування методів лінгвістичного аналізу, не повністю розкриває зміст теми в презентаційних матеріалах для самостійної роботи, відчуває труднощі під час виконання практичних завдань.

Оцінка **«незадовільно»** за дисципліну «Порівняльна граматики» виставляється, якщо студент нерегулярно відвідує заняття й невчасно відпрацьовує пропущені, виявляє незадовільні знання предмета навчальної дисципліни, не розуміє наукової термінології, а тому не може зробити узагальнення й висновки, порівняти явища граматичної системи англійської та української мов, допускає суттєві помилки під час прикладного застосування методів лінгвістичного аналізу, не може розкрити зміст теми в презентаційних матеріалах для самостійної роботи, не в змозі правильно виконувати практичні завдання.

Студентам, які беруть активну участь у науково-дослідній роботі – роботі конференцій, студентських наукових гуртків, підготовці публікацій, – а також були учасниками олімпіад, конкурсів, надаються додаткові бали з дисципліни.

Шкала оцінювання знань студентів: національна та ECTS

Шкала в балах	Національна шкала	Шкала ECTS
90–100 балів	5 «відмінно»	A
83–89 балів	4 «дуже добре»	B

76–82 бали	4 «добре»	C
68–75 балів	3 «задовільно»	D
60–67 балів	3 «достатньо»	E
35–59 балів	2 «незадовільно»	F
0–34 бали	2 «неприйнятно»	FX

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Виклад навчального матеріалу з дисципліни «Порівняльна граматики», його теоретичне опанування, критичне осмислення й розуміння слухачами, а також уміння використати ефективно в подальшій навчально-науковій і професійній діяльності забезпечуються комплексом методів, головними з яких є:

1) **пояснювально-ілюстративний метод** (розповідь, лекція, навчальна або методична література, словесні, наочні прийоми);

2) **репродуктивний метод** (виконання практичних завдань, підготовка презентаційних матеріалів у встановленому форматі, застосування прийомів лінгвістичного аналізу, практичні методики);

3) **метод проблемного викладення** (прийом порівняння різних поглядів та підходів до вирішення проблеми, демонстрація способу розв'язання завдання);

4) **частково-пошуковий, або евристичний метод** (прийом наукового пошуку, активізації мислення, спонукання до пізнання);

5) **дослідницький метод** (прийом самостійного опрацювання наукової літератури, джерел, прийом спостереження, методи синтезу та аналізу, індукції та дедукції).

Обов'язковою для всіх студентів є письмова форма контролю – екзамен у тестовій формі, що оцінюється в 100 балів.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів.

У разі недотримання цієї норми, замість «н» у журналі буде виставлено «0» (нуль) балів без права перескладання.

Студенти повинні мати оцінки з не менше 50% аудиторних занять.

Підсумкова оцінка в навчальному електронному журналі генерується автоматично.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів.

Усі студенти, що отримали 35 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю й на підставі укладання додаткового договору здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. Також до семестрового контролю не допускаються студенти, що не оплатили за навчання.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПОРІВНЯЛЬНА ЛЕКСИКОЛОГІЯ»

Змістовий модуль 1. Лексикологія як одна із лінгвістичних дисциплін.

Предмет, методи, базові поняття лексикології, зв'язок лексикології з іншими лінгвістичними дисциплінами. Етимологічний склад мови. Споконвічні слова та запозичення. Класифікація та характерні риси споконвічних слів в англійській та українській мовах. Етимологічний склад англійської та української мов. Способи і шляхи запозичень, типи запозичених слів, критерії запозичень. Асиміляція запозичень, типи асиміляції. Етимологічний склад англійської та української мов. Джерела запозичень в англійській та українській мовах.

Змістовий модуль 2. Словотвір в англійській та українській мовах.

Морфеми, типи морфем, принципи морфемного аналізу. Дери́ваційний аналіз слова. Проблема словотвору. Словотвір в англійській та українській мовах. Продуктивні способи словотвору. Дери́вація: афіксація (префіксація, суфіксація), конверсія. Словотвір в англійській та українській мовах. Продуктивні способи словотвору. Словоскладення, класифікації складних слів. Словотвір у англійській та українській мовах. Інші способи словотвору.

Змістовий модуль 3. Семасіологія. Поняття значення.

Підходи до поняття значення. Типи значень. Семасіологія. Типи значень у морфемах. Зміна значення. Полісемія в англійській та українській мовах. Типи контекстів. Семасіологія. Омонімія, синонімія, антонімія в англійській та українській мовах. Поняття «семантичного поля». Фразеологія. Вільні та стійкі словосполучення. Вільні словосполучення в англійській та українській мовах. Фразеологія. Поняття фразеологічних одиниць в англійській та українській мовах. Класифікації фразеологічних одиниць. Фразеологія. Шляхи утворення фразеологічних одиниць. Прислів'я та приказки як прошарок фразеології.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

1. Лексикологія як філологічна дисципліна. Завдання, предмет і об'єкт лексикології.
2. Методи лінгвістичних досліджень у лексикології.
3. Морфологічна структура слова в англійській та українській мовах. Морфеми. Класифікація афіксів.
4. Словотвір: афіксація і конверсія як основні способи словотворення в українській та англійській мовах.
5. Словотвір: складання основ і скорочення як основні способи словотворення в українській та англійській мовах.
6. Другорядні способи словотворення в українській та англійській мовах: звуконаслідування, редуплікація, зворотне словотворення.
7. Функції демінутивних суфіксів в українській та англійській мовах.
8. Семантична структура слова: проблеми значення.
9. Омоніми в українській та англійській мовах та їхня класифікація. Пароніми.
10. Проблеми синонімії та антонімії в українській та англійській мовах. Евфемізми.
11. Види взаємозв'язку між лексемами: включення, накладання, доповнення, суміжність.

12. Неологізми в структурі англійської та української мов і їхні види.

13. Лексико-граматичні, семантичні та тематичні групи в межах словникового складу мови.

14. Етимологічна структура словника англійської мови. Слова власного походження та запозичення. Етимологічна структура словника української мови. Запозичення та слова власного походження.

Самостійна робота

Назва теми	Зміст завдання	Кількість годин	Рекомендовані джерела інформації
1. The subject-matter of the contrastive lexicology of English and Ukrainian.	СДО	3	2, 3
2. Contrastive lexicology and other subdivisions of linguistics.	СДО	3	4, 6
3. Methods and procedures of contrastive analysis.	СДО	3	1, 10
4. Morphemic structure of English and Ukrainian words.	СДО	3	7, 10
5. Word-formation.	СДО	3	1, 3
6. Semantic structure of English and Ukrainian words.	СДО	3	4, 6, 10
7. Semantic groups.	СДО	3	3, 6
8. The stylistic layers of English and Ukrainian vocabulary.	СДО	3	1, 3
9. The contrastive analysis of English and	СДО	3	4, 5

Ukrainian phraseology.			
10. Lexicography.	СДО	3	5, 7

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов : посібник для перекладацьких відділень вузів. Вінниця : Нова книга, 2003. 160 с.
2. Квеселевич Д. І. Практикум з лексикології сучасної англійської мови : Modern English Lexicology in Practice : навч. пос. Вінниця : Нова книга, 2001. 127 с.
3. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов : навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2003. 464 с.
4. Раєвська Н. М. Лексикологія англійської мови. Київ : Вища школа, 1979. 303 с.
5. Шевченко Л. Ю., Різун В. В., Лисенко Ю. В. Сучасна українська мова / за ред. О. Д. Пономаріва. Київ : Либідь, 1993. 336 с.
6. Andreichuk N. I, Babeliuk O. A. Contrastive lexicology of English and Ukrainian languages: theory and practice : textbook. Kherson : Publishing House «Helvetica», 2019. 236 p.

Додаткова література

7. Мостовий М. І. Лексикологія англійської мови: підруч. : Харків : Основа, 1993. 255 с.
8. Fischer R. Lexical change in present-day English: A corpus-based study of the motivation, institutionalization, and productivity of creative neologisms : Tübingen : Narr, 1998. IX. 209 p.
9. Lewis N. Instant word power. New York etc. : Signet, 1981. XIV. 386 p.

Електронні інформаційні ресурси

10. Карпенко О. В. Comparative Lexicology of the Ukrainian and English Languages : навч. посіб. Харків : Вид-во НУА, 2018. 104 с. URL : <http://dspace.nua.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/1811/1/%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%BB.%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F%20%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf> (дата звернення : 28.08.2011).
11. Cambridge Dictionary. URL : <https://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення : 28.08.2022).
12. Macmillan Dictionary. URL : <https://www.macmillandictionary.com/> (дата звернення : 28.08.2022).
13. Urban Dictionary. URL : <https://www.urbandictionary.com/> (дата звернення : 28.08.2022).
14. Popescu F. A Paradigm of Comparative Lexicology. URL : <https://www.cambridgescholars.com/resources/pdfs/978-1-5275-1808-7-sample.pdf> (дата звернення : 28.08.2022).